

РЕЦЕНЗИЯ

От: **ПРОФ. Д-Р ГАЛИНА ГЕОРГИЕВА КУРТЕВА**,
професионално направление: *3.7. Администрация и управление*,
научна специалност: *Социално управление*
ВУ/ Научна организация: *Бургаски свободен университет*

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен **„доктор“** по *научна специалност* „Социално управление (социална отговорност на бизнеса)“ в УНСС.

Основание за представяне на рецензията: участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед №907/28.03.2024 на Заместник – ректора по научноизследователската дейност на УНСС.

Автор на дисертационния труд: **ПАВЛЕТА ИВАНОВА ВАНКОВА**

Тема на дисертационния труд: **Управление на дигиталните общности, ангажирани със социална кауза**

Научен ръководител: **доц. д-р Татяна Кичева**

1. Информация за дисертанта

Дисертантът се е обучавал по докторска програма към катедра „Управление“, на факултет *Управление и администрация* на УНСС по *научна специалност* „Социално управление (социална отговорност на бизнеса)“ съгласно Заповед на Зам.-ректора по НИД на УНСС №1229/16.05.2017г. с определен срок на обучение 04.04.2017г.-04.04.2020г. Със Заповед 562/09.03.2021г. на Зам.-ректора по НИД на УНСС Павлета Ванкова прекъсва обучението си за две години. През 2023г. със Заповед 733/27.03.2023г. формата на обучението е трансформирана в задочна. Обучението е субсидирано от държавата.

Докторантката Павлета Иванова Ванкова е родена 1975г., завършва средно образование в гр. Дулово през 1993г. и продължава образованието си в УНСС – София. През 1997г. придобива магистърска степен по „Счетоводство и контрол“, а през 2006г. - по „Стопанско управление“ в същия университет. Започва трудовия си стаж като

счетоводител през 1998г., а от 2010г. е експерт „Проекти и анализи“ в НПО. Има много добри познания по английски и руски език.

Като докторант Павлета Иванова Ванкова е изпълнила всички изисквания, планирани в индивидуалния план за обучение. Тя е участвала с два доклада на национални и международни научни конференции, публикувала е 1 статия в научно електронно списание с научно рецензиране. Видно от представената Справка за изпълнение на минималните национални изисквания по чл. 2б, ал. 2 и 3 от ЗРАСРБ, Павлета Иванова Ванкова има изискуемите точки за придобиване на образователна и научна степен „доктор”.

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд

2.1 Структура и обем на дисертацията

Общият обем на дисертационния труд е 208 страници и включва три глави, увод, заключение, библиографска справка. Обособени са 2 приложения, свързани с изследването в дисертационния труд. Основният текст е подкрепен с 5 таблици, 2 графики и 48 фигури. *Обемът на разработката е повече от задоволителен.*

2.2 Оценка за: актуалност на темата; целта; задачите; обекта; предмета; основната теза на дисертационния труд

Дисертационния труд е посветен на ролята на един от компонентите в социалното взаимодействие и комуникации – дигиталните общности. Значимостта на изследваната проблематика произтича от спецификата на съвременната ера на дигитална трансформация. Авторката обосновава актуалността на темата с ключовата роля на дигиталните общности за успеха на бизнес организациите, особено когато те са ангажирани със социални каузи. Според докторантката, социалните инициативи на бизнесите имат значима роля за инициирането на обществени промени, което не само подобрява имиджа на компаниите, но и допринася за устойчивото социално и екологично развитие. В този контекст, тя извежда необходимостта дигитални общности, ангажирани със социална кауза да бъдат управлявани чрез цялостен подход, включващ ясна визия, стратегическо планиране, ефективна комуникация и сътрудничество между различните заинтересовани страни.

Докторантката фокусира изследването си върху начините, по които се изграждат и управляват дигитални общности, ангажирани със социална кауза,

използвайки съвременните дигитални инструменти и платформи. От тази гледна точка тя правилно дефинира и **предмета** на изследването си - управленските стратегии на дигитални общности, ангажирани със социална кауза. Конкретните **обекти** на изследване в дисертационния труд са: а) Проектът на българския телеком оператор А1 и Фондация “За доброто” "Дари за децата, А1 ще удвои" - уебсайт на проекта; б) Фейсбук групата Проект #ЗАДОБРОТО; в) Фейсбук страницата Фонд #задецатанаГерои.

Основната **изследователска теза** на докторант Павлета Ванкова е усъвършенстването и прилагането управленски стратегии на дигитални общности, ангажирани със социална кауза в практиката на бизнесите и организациите, които използват моделът ESG (Environmental, Social, Governance - екологична, социална и управленска отговорност). В тази връзка тя извежда три хипотези и с оглед на тяхната проверка си поставя за **цел** да анализира влиянието на дигиталните комуникационни стратегии върху ангажираността и активността на дигиталните общности; да оцени методите за управление и модерирание на дигитални общности и техния ефект върху устойчивостта им; да проучи партньорствата между бизнесите и дигиталните общности в подкрепа на социални каузи. За постигане на тези цели докторантката определя конкретни изследователски **задачи**, като коректно обосновава и **ограниченията** при изпълнението им, произтичащи от бариерите за достъп до лични данни и информация, както и ограничения, свързани с обхвата на самото изследване - тематичен, географски; времеви.

2.3. Използвана научна литература

Представеният списък на използваната литература съдържа общо 96 литературни и информационни източника на български и английски език, което е свидетелство за добрата литературна осведоменост на докторантката Павлета Ванкова по проблематиката. Позоваванията към литературните източници в изложението на дисертационния труд е уместно, което разкрива умението на докторантката да осъществява научна селекция и да проявява критичност към чужди становища и концепции, когато обосновава своето мнение по изследвания проблем. Литературните източници са коректно използвани, съгласно възприетите изисквания за цитиране в научни публикации.

Обобщената ми оценка: *Докторант Павлета Ванкова коректно обосновава актуалността на проучваната от нея проблематика; дефинира правилно основната си теза и ограничителните условия за нейното доказване; предметът и обектът на изследването са ясно очертани и съвместно с коректно поставените цел и задачи предопределят съдържанието и структурата на дисертационния труд. Използваната литература е разнообразна, достатъчна и фокусирана към изследвания проблем.*

3. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

Основните резултати от изследването са представени в отделните части на дисертационния труд.

Първа глава има концептуален характер и в нея са представени еволюцията на дигиталните общности, идентифицирани са характеристиките на управлението им, като е направен подробен преглед и анализ на уникални аспекти в различни теоретични модели за управление на дигитални общности. Докторантката коректно дефинира специфични за изследваната проблематиката понятия, като дигитална общност и социална кауза, заедно с това успешно систематизира ключовите фактори в процеса на изграждане на дигитални социални общности. В теоретичен аспект са представени и възможностите на различни съвременни технологии и инструменти за управление на дигиталните общности. Подчертана е значимостта на интегрирането на технологичните иновации, като изкуствения интелект (AI) и машинното обучение (ML) в управлението на дигитални общности, ангажирани със социална кауза. В тази глава е разгледана и спецификата при трансформацията на дигиталните общности в България в следствие на развитието на интернет, социални мрежи и медии, и технологията изкуствен интелект.

Във **втора глава** докторантката извежда основните стъпки и елементи в стратегическия процес на управление на дигитална общност, ангажирана със социална кауза. Представени са резултатите от анализа на различни стратегии и подходи, прилагани за ефективно управление на такива общности. С оглед успешната реализация на управленските стратегии на дигиталните общности докторантката обосновава необходимостта от създаването на ангажиращо съдържание за общността. Анализирани са ефектите от прилагането на различни техники и практики за създаване

на ангажиращо съдържание и взаимодействие, като се подчертава значимостта на разработването на комуникационно-креативната платформа, създаването на комуникационно послание и избора на комуникационен канал за разпространението на съдържанието на социалната кауза. Докторантката представя и свое виждане за приложимостта на дигиталната платформа Клава при изграждане на ефективен дизайн за публикация в социалните медии. С оглед поддържането на здрава и ангажирана общност, в тази глава докторантката разглежда и организационната структура, и динамика на дигиталните общности, като идентифицира спецификата на ролите на различните членове – мениджъра, модераторите, активните участници.

Трета глава съдържа резултати от апробирането на методическия подход, предложен от докторантката за анализ и управление на дигиталните общности, ангажирани със социална кауза. За постигането на тези резултати съдейства ясната и последователна **методология**, свързана с използването на дигитални инструменти и платформи (Използване на програмния интерфейс на приложенията на социалните мрежи ,Application Programming Interface – API, за наблюдение и събиране на данни от специализирани форуми и групи, ангажирани с конкретни социални каузи; анкетна платформа „Google Forms“ за разработка и разпространение на анкети за събиране на преки отговори и мнения от участниците в общността; аналитични инструменти „Google Analytics“, „Facebook Insights“, „Similarweb“ за анализ на трафик, аудитория и ангажираност на уебсайтове и социални медии).. Докторант Павлица Ванкова показва умение да прилага разнообразен изследователски **инструментарий**: „контент анализ“ за анализ на съдържание на социални мрежи в изследването на взаимоотношенията между участниците и структурата на дигитална общност; количествени методи (дескриптивна статистика, корелационен анализ, анкета за измерване на ангажираността и въздействието на участието в социални каузи) и качествени методи за анализ (провеждане на дълбочинни интервюта).

Въз основа на проведеното изследване докторантката аргументира своите препоръки за ефективно управление на дигиталните общности чрез използването на контент анализа като инструмент за изучаване и анализ на дигиталното съдържание в дигитални общности, ангажирани със социална кауза. Обработването на информацията от дълбочинните интервюта и анкетното проучване позволява на докторантката да

обоснове своето виждане за за подобряване на управлението на дигиталните общности чрез създаването на ангажиращо съдържание, стимулиране на активно участие и развиване на силни връзки с участниците. Според докторантката, постигането на тези цели изисква от мениджърите на такива общности да притежават подходящи умения и ресурси за изграждане на динамични и взаимодействащи платформи, които спомагат за разпространението и подкрепата на социални каузи

В заключение, *в трите съдържателни глави, докторант Павлета Ванкова показва определена способност за ясно открояване и аргументирана научна защита на своите виждания за устойчиво управление на дигитални общности, ангажирани със социална кауза. Постигнатите резултати кореспондират изцяло с поставените задачи в увода на дисертационния труд, което е основание да се отчете успешната реализация на основната цел на разработката.*

4. Оценка на научните и научно-приложни приноси

Отделни постановки, идеи и предложения, съдържащи се в дисертационния труд могат да бъдат оценени като приноси с теоретичен, методологичен и практико-приложен характер. По мое мнение значими за теорията са:

- Разработената теоретична рамка за управление на дигитални общности със социален фокус, която обединява ключови модели, концепции и практики, характеризиращи процеса на тяхното управление.
- Установените нови връзки между социалните каузи и управлението на дигиталните общности, което разширява научното поле на изследване.
- Обоснованата нова стратегия за управление на дигитална общност, ангажирана със социална кауза.

От методологическа гледна точка съществен принос е разработения инструментариум за наблюдение, анализ и оценка на динамиката на дигиталните общности, ангажирани със социална кауза.

Резултатите от проведеното емпирично изследване и определените въз основа на това насоки за формирането на силни и ангажирани дигитални общности за подкрепа на социални каузи, както и конкретните препоръки за подобряване на управлението на тези общности определено имат практико-приложен характер.

В обобщение, *приемам заявените от докторант Павлета Ванкова претенции*

за приноси, които са формулирани коректно и синтезирано, и отразяват резултатите от работата ѝ по дисертационния труд.

5. Оценка на публикациите по дисертацията

Представеният в автореферата списък на публикациите по темата на дисертационния труд съдържа една статия на тема „Инструменти за управление на социално-отговорни инициативи на организацията в онлайн среда“ (сп. „Авангардни научни инструменти в управлението“ ISSN 1314-0582, бр.14/2018, <https://vsimjournal.info/index.php?journal=vsim&page=article&op=view&path%5B%5D=170&path%5B%5D=156>) и два доклада:

✓ „Социално-отговорните инициативи на бизнеса в дигитална среда, като част от изграждането на имиджа и репутацията на компаниите“, Сборник с доклади от Юбилейна международна научна конференция на тема: „Туризмът - отвъд очакванията“, ИК – УНСС, 2020г., стр. 527 - 536;

✓ Значимост на емпатията за успешното реализиране на социално-отговорни инициативи на организацията в дигитална среда, Сборник с доклади от Четвъртата национална конференция по политическа икономия на тема: „Дигиталната икономика и предизвикателствата пред политическата икономия“, ИК – УНСС, 2020г., стр.186 – 193.

Публикациите на Павлиета Ванкова са достатъчни съгласно минималните наукометрични показатели. В тях се популяризират основната теза, постигнати резултати от изследването и приносните моменти от дисертацията. Посочените публикации показват способността на докторантката да информира по подходящ начин обществеността за развитите от нея идеи по проблематиката в дисертационния труд.

6. Оценка на автореферата

Депозираният автореферат е в обем 50 страници. Авторефератът е съставен съобразно изискванията, като отразява в синтезиран вид съдържанието на дисертационния труд, тезата, обекта и методологията на изследването, както и получените резултати, приложена е и декларация за оригиналност. В автореферата е представена и справка на приносните моменти в проведеното научно изследване.

Справката е съставена правилно и отразява постигнатите от докторанта Павлиета Ванкова научни резултати.

7. Критични бележки, препоръки и въпроси

Нямам критични бележки по изложението на идеите и постановките в дисертационния труд.

Препоръчвам на Павлиета Ванкова да задълбочи изследванията си върху приоритетни за нея проблеми, произтичащи от актуалността на дисертационния ѝ труд и да популяризира резултатите от тези изследвания в авторитетни международни и национални издания.

Отчитайки практическата приложимост на постигнатите от нея резултати, представени в дисертационния труд, считам за уместно да публикува методически указания за изграждане и управление на дигитална общност, ангажирана със социална кауза чрез използване на ресурсите на технологията изкуствен интелект.

Интересно би било мнението на докторантката по следния въпрос: Кои са индикаторите за ефективно управление на дигиталните общности, ангажирани със социална кауза? И в този контекст, съдържанието и спецификата на социалната кауза определя ли ефективността на работата на една дигитална общност?

8. Заключение

Представената от докторант Павлиета Ванкова разработка има качества на дисертационен труд за присъждане на научната и образователна степен „доктор”, тъй като представя способностите ѝ да идентифицира и изследва актуален научен проблем, да обобщава мнения, да проучва практиката, да прави изводи и да генерира препоръки.

Съдържащите се в разработката резултати и приноси ми дават основание да дам своята **положителна оценка** на дисертационния труд на тема „Управление на дигиталните общности, ангажирани със социална кауза”. Въз основа на това препоръчвам на членовете на Научното жури да **присъдят** на ПАВЛЕТА ИВАНОВА ВАНКОВА научната и образователна степен „ДОКТОР” по научна специалност „СОЦИАЛНО УПРАВЛЕНИЕ (социална отговорност на бизнеса)” в професионално направление 3.7 Администрация и управление.

25.04.2025г./ Бургас

Подпис: